

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

МОНІТОРИНГОВИЙ ОГЛЯД СИТУАЦІЇ З ПРАВАМИ ЛЮДИНИ В КРИМУ

ЖОВТЕНЬ 2017 РОКУ

Моніторинговий огляд підготовлено
Кримською правозахисною групою
на підставі матеріалів,
зібраних у жовтні 2017 року

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися з щомісячними моніторинговими оглядами Кримської правозахисної групи

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися з тематичними оглядами та статтями Кримської правозахисної групи

1. Вступ	2
2. Громадянські і політичні права	3
Право на свободу та особисту недоторканність	3
<i>Обшуки</i>	3
Політично мотивоване кримінальне переслідування	3
«Справа 26 лютого»	3
«Справа Хізб-ут-Тахрір»	4
«Справа українських диверсантів»	6
Справа Володимира Балуха	6
«Справа Таблігі Джамаат»	7
Свобода слова та висловлювання думок	8
<i>Перешкоджання журналістській діяльності</i>	8
Справа Ільмі Умерова	8
Справа Сулеймана Кадирова	9
Справа Ігоря Мовенка	9
Свобода мирних зібрань	10
Порушення норм міжнародного гуманітарного права	12
<i>Примус до служби та пропаганда на користь добровільного вступу до армії держави, що окупує</i>	12
3. Додатки	13

1. ВСТУП

Кримська правозахисна група (КПГ) — організація кримських правозахисників і журналістів, метою якої є сприяння дотриманню і захисту прав людини в Криму шляхом формування пильної уваги до проблем прав людини і міжнародного гуманітарного права на території Кримського півострова, а також пошуку і відпрацювання механізмів для захисту прав людини в Криму.

Діяльність **КПГ** керована, передусім, нормами основних документів у сфері прав людини, а саме: Загальною декларацією прав людини, Гельсінським Заключним Актом, Конвенцією про захист прав людини і ключових свобод, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права тощо.

Основні завдання **КПГ**:

- 1) збір і аналіз інформації щодо ситуації з дотриманням прав людини в Криму;
- 2) широке інформування органів влади, міжнародних організацій, міжурядових структур, неурядових організацій, засобів масової інформації та інших цільових груп шляхом публікації і поширення аналітичних та інформаційних матеріалів про ситуацію з правами людини в Криму;
- 3) сприяння захисту прав людини і дотримання норм міжнародного права в Криму;
- 4) підготовка рекомендацій для органів влади та міжнародних структур в сфері прав людини;
- 5) забезпечення наявності «теми прав людини в Криму» в інформаційному просторі.

При підготовці та розповсюдженні інформації **КПГ** керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

2. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ

ОБШУКИ

23 жовтня адвокат Маммет Мамбетов повідомив про обшук в оселі сина активіста **Фазіла Ібраїмова**. У серпні 2017 року щодо Фазіла Ібраїмова було застосовано адміністративний арешт терміном на 5 діб за його публічну критику адміністрації міста Сімферополь під час громадських слухань. За інформацією адвоката, обшук співробітники загону міліції особливого призначення (рос. — ОМОН) розпочали о 7:45. Під час обшуку нічого не вилучили, але документів чи їхніх копій, які б підтверджували законність здійснення обшуку, власникам будинку не надали.¹

ПОЛІТИЧНО МОТИВОВАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

«СПРАВА 26 ЛЮТОГО»

«Справа 26 лютого» розглядається під час двох процесів: перший — у «Верховному суді» Криму у справі **Ахтема Чийгоза** (перебуває під вартою) як «організатора заворушень» біля парламенту Криму, другий — у «Центральному районному суді» Сімферополя у справі інших фігурантів (**Алі Асанов і Мустафа Дегерменджі** перебувають під домашнім арештом; стосовно **Ескендера Катемірова, Ескендера Емірвалієва і Арсена Юнусова** обраний запобіжний захід — особисте поручництво) як «учасників масових заворушень».

3 жовтня суддя «Центрального районного суду Сімферополя» Сергій Деменюк продовжив термін утримання під домашнім арештом **Мустафи Дегерменджі та Алі Асанова** до 7 грудня 2017 року.² За інформацією активістів, засідання відбулося у закритому режимі, до зали пропустили лише адвокатів, а родичам заборонили входити до зали. 12 жовтня суддя «Верховного суду Республіки Крим» Тимур Слезько після розгляду скарги захисту залишив чинним це рішення.³

25 жовтня внаслідок перемовин президента Туреччини Реджепа Ердогана і президента РФ Володимира Путіна та візиту Реджепа Ердогана в Україну на зустріч з президентом Петром Порошенком були звільнені **Ахтем Чийгоз**, раніше засуджений у «справі 26 лютого» до 8 років позбавлення волі із перебуванням у колонії загального режиму, та Ільмі Умеров. Ахтем Чийгоз був вивезений російською владою з СІЗО Сімферополя, та літаном через Анапу його та Ільмі Умерова доправили до Туреччини.⁴ 27 жовтня вони прибули до Києва.⁵

¹ <https://www.facebook.com/crimeaarg/posts/1969033456715619>

² <https://www.facebook.com/zair.smedlya/videos/1476212495747247/>

³ «Верховний суд Криму» | Список справ, призначених до слухання на 12.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srn_num=1&H_date=12.10.2017

⁴ 112 UA | Прес-конференція Ахтема Чийгоза та Ільмі Умерова в Анкарі — повне відео: <https://112.ua/glavnye-novosti/press-konferenciya-ilmi-umerova-i-ahtema-chiygoza-onlayn-translyaciya-417648.html>

⁵ LIVE | Прес-конференція Ахтема Чийгоза та Ільмі Умерова в Києві, відео: <https://www.youtube.com/watch?v=7UaZAW2iKzo>

«СПРАВА ХІЗБ-УТ-ТАХРІР»

Наприкінці жовтня у «справі Хізб-ут-Тахрір» в ув'язненні перебувають 25 осіб — **Руслан Зейтуллаєв, Рустем Ваїтов, Нурі Примов, Ферат Сайфулаєв** (ухвалено обвинувальні вироки), **Інвер Бекіров, Вадим Сірук, Муслім Алієв, Емір-Усеїн Куку, Рефат Алімов, Арсен Джеппаров, Енвер Мамутов, Ремзі Меметов, Зеврі Абсеїтов, Рустем Абільтаров, Теймур Абдуллаєв, Рустем Ісмаїлов, Айдер Саледінов, Узеїр Абдуллаєв, Еміль Джемаденов, Марлен Асанов, Сейран Салієв, Мемет Белялов, Тимур Ібрагімов, Сервер Закір'яєв та Ернест Аметов** (перебувають під вартою). Їх звинувачують за ч.1 ст. 205.5 КК РФ (Створення терористичної організації) та/чи ч.2 ст. 205.5 КК РФ (Участь у терористичній організації). Пізніше деяким з фігурантів також були винесені звинувачення за ст. 278 КК РФ (Насильницьке захоплення влади чи насильницьке утримання влади).

4 жовтня судді «Верховного суду Республіки Крим» Олег Лебідь і Юрій Латинін за клопотанням старшого слідчого УФСБ РФ Сергія Махньова продовжили терміни утримання під вартою **Рефата Алімова, Еміра-Усеїна Куку, Арсена Джеппарова і Вадима Сірука** (були затримані співробітниками ФСБ РФ в Ялті і навколишніх населених пунктах у лютому та квітні 2016 року) до 9 грудня 2017 року.⁶

5 жовтня суддя «Верховного суду Республіки Крим» Анатолій Осоченко за клопотанням слідчого С. Махньова продовжив терміни утримання під вартою Інвера Бекірова та Мусліма Алієва (були затримані співробітниками ФСБ РФ в Ялті та навколишніх населених пунктах у лютому та квітні 2016 року) до 9 грудня 2017 року.

20 жовтня судді «Верховного суду Республіки Крим» Тимур Слезько, Наталія Череватенко та Олена Міхалькова розглянули апеляційну скаргу захисту та залишили чинним рішення щодо продовження термінів утримання під вартою Рефата Алімова, Вадима Сірука та Мусліма Алієва.⁷

23 жовтня аналогічне рішення ухвалили судді «Верховного суду Республіки Крим» Тетяна Мельник і Юрій Латинін щодо Еміра-Усеїна Куку та Енвера Бекірова.⁸

У цій справі «Верховний суд Республіки Крим» водночас є «судом» першої та другої інстанцій, що, власне, позбавляє фігурантів справи права на оскарження рішень суду та справедливий розгляд скарг. Усі «судді», котрі після розгляду апеляційних скарг залишають чинними рішення щодо продовження термінів утримання під вартою, раніше самі ж неодноразово й ухвалювали рішення про продовження термінів утримання під вартою

9 жовтня судді «Верховного суду Республіки Крим» Сергій Погрубняк і Олексій Последов за клопотанням слідчого ФСБ РФ Р. С. Горбачова продовжили терміни утримання під вартою **Теймура Абдуллаєва, Узеїра Абдуллаєва, Рустема Ісмаїлова, Айдера Саледінова та Еміля Джемаденова** (були затримані співробітниками ФСБ РФ у населених пунктах біля Сімферополя 12 жовтня 2016 року) до 11 грудня 2017 року.

За інформацією адвоката Еміля Курбедінова, судове засідання щодо Теймура Абдуллаєва відбувалося у закритому режимі. «Суд» задовольнив одне з клопотань захисту, після чого

⁶ «Верховний суд Криму» | Список справ, призначених до слухання на 04.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&sv_num=1&H_date=04.10.2017

⁷ «Верховний суд Криму» | Список справ, призначених до слухання на 20.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&sv_num=1&H_date=20.10.2017

⁸ «Верховний суд Криму» | Список справ, призначених до слухання на 23.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&sv_num=1&H_date=23.10.2017

судове рішення виголошували у відкритому режимі. Проте на ухвалення рішення пропустили лише мати і дружину Абделлаєва, а інших не пропустили.⁹

25 жовтня судді «Верховного суду Республіки Крим» Галина Редько, Олег Лебідь, Андрій Палій, Тетяна Мельник і Людмила Капустіна залишили чинним рішення щодо продовження термінів утримання під вартою від 9 жовтня 2017 року.¹⁰

11 жовтня в Бахчисараї відбулися обшуки у будинках **Марлена Асанова**,¹¹ **Сейрана Салієва**,¹² **Мемета Белялова**,¹³ **Тимур Ібрагімова**,¹⁴ **Сервера Закір'яєва**¹⁵ та **Ернеста Аметова**.¹⁶ Після обшуків їх затримали. То ж таки дня ТАРС із посиланням на ФСБ РФ бездоказово повідомила про «припинення діяльності в Криму групи організації Хізб-ут-Тахрір».¹⁷ Затримані кримські татари активно маніфестували громадянську позицію. Марлена Асанова та Сейрана Алієва раніше притягували до адміністративної відповідальності за підтримку мусульман, затриманих в Бахчисараї 2106 року у рамках «справи Хізб-ут-Тахрір». Окрім цього, під час проведення обшуків були затримані кілька осіб, разом із родичами, котрі перебували поряд із місцем проведення обшуку.

Адвокати Еміль Курбедінов¹⁸ і Маммет Мамбетов¹⁹ повідомили, що їм перешкоджали у допуску до своїх підзахисних під час обшуку.

12 жовтня суддя «Київського районного суду Сімферополя» Віктор Можелянський за клопотанням слідчого ФСБ РФ Дмитра Грамашова ухвалив постанову про обрання запобіжного заходу у формі утримання під вартою Марлена Асанова, Мемета Білялова, Ернеста Аметова до 9 грудня 2017 року.²⁰ Слідчий ФСБ Дмитро Грамашов — громадянин України, колишній співробітник СБУ, в Україні перебуває у розшуку за підозрою у державній зраді.²¹

На сайті «Київського районного суду Сімферополя» опубліковано інформацію, що аналогічні постанови ухвалено щодо інших трьох затриманих²². Усіх звинувачують за ст. 205.5 КК РФ (організація діяльності терористичної організації).

20 жовтня судді «Верховного суду Республіки Крим» Галина Редько, Людмила Капустіна та Олег Лебідь залишили чинним рішення щодо утримання під вартою Марлена Асанова, Мемета Білялова, Сейрана Салієва та Ернеста Аметова.²³ 25 жовтня суддя «Верховного

⁹ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/videos/505424036491724/>

¹⁰ «Верховний суд Криму» | Список справ, призначених до слухання на 25.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=25.10.2017

¹¹ <https://www.facebook.com/100013207334578/videos/365606217222953/>

¹² <https://www.facebook.com/namatullaev/videos/1536879879725769/>

¹³ <https://www.facebook.com/100013207334578/videos/365602573889984/>

¹⁴ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/videos/506089213091873/>

¹⁵ <https://www.facebook.com/100013207334578/videos/365603967223178/>

¹⁶ <https://www.facebook.com/100013207334578/videos/365624030554505/>

¹⁷ ТАСС| У Криму припинено діяльність забороненого в РФ угруповання «Хізб-ут-Тахрір»: <http://tass.ru/proisshestiya/4635226>

¹⁸ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1601956813202243>

¹⁹ <https://www.facebook.com/mammet.mambetov/posts/1124857747650826>

²⁰ «Київський районний суд міста Сімферополь» | Список справ, призначених до слухання на 12.10.2017: https://kiev-simph--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=12.10.2017

²¹ Служба безпеки України| Список колишніх співробітників СБ України, які зрадили присязі і перейшли на бік ворога <https://ssu.gov.ua/ua/news/1/category/2/view/586K.b86D74c0.dpbs>

²² «Київський районний суд м. Сімферополь» | Про обрання запобіжного заходу членам угруповання терористичної організації «Партія ісламського визволення» («Хізб-ут-Тахрір аль-Ісламі») http://kiev-simph.krm.sudrf.ru/modules.php?name=press_dep&op=1&did=117

²³ «Верховний суд Криму» | Список справ, призначених для слухання на 20.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=20.10.2017

суду Республіки Крим» Юрій Латинін залишив чинним рішення щодо утримання під вартою Тимура Ібрагімова.²⁴ 26 жовтня суддя «Верховного суду Республіки Крим» Тетяна Мельник залишила чинним рішення про утримання під вартою Сервера Закір'яєва.²⁵

«СПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ДИВЕРСАНТІВ»

6 жовтня суддя «Верховного суду Республіки Крим» Олена Міхалькова за клопотанням слідчого ФСБ РФ М. О. Голишева продовжила терміни утримання під вартою **Євгена Панова та Андрія Захтея** (звинувачуються у підготовці терористичних актів за ч. 1 ст. 30, п. а. ч. 2 ст. 281 КК РФ) до 9 грудня 2017 року.²⁶

24 жовтня суддя «Верховного суду Республіки Крим» Анатолій Осоченко відхилив апеляцію захисту Є. Панова та залишив чинним рішення щодо продовження терміну утримання його під вартою.²⁷

9 жовтня суддя «Верховного суду Республіки Крим» Анатолій Осоченко залишив чинним вирок **Редвану Сулейманову** про покарання у формі позбавлення волі терміном на 1 рік і 8 місяців колонії загального режиму і накладання штрафу в 3,5 млн. рублів (за ч. 2 ст. 207 КК РФ).²⁸

11 жовтня суддя «Київського районного суду Сімферополя» Денис Діденко ухвалив постанову про продовження терміну утримання під вартою Геннадія Лімешка до 13 грудня 2017 року. Прес-служба «суду» опублікувала інформацію про це з уточненням, що його звинувачують за ч. 1 ст. 223.1 КК РФ (незаконне виготовлення вибухових речовин, незаконні виготовлення, переробка чи ремонт вибухових пристроїв).²⁹ Це звинувачення не відповідає тій інкримінації, що її раніше озвучила прес-служба ФСБ РФ, — про підготовку диверсій.

КПГ стало відомо, що **Володимир Присич**, затриманий за звинуваченням ФСБ РФ у підготовці диверсій та засуджений за ч. 2 ст. 228 КК РФ (зберігання наркотиків), був етапований з Криму на територію РФ для відбування покарання у виправній колонії № 1 Управління Федеральної служби виконання вироків (рос. — УФСИН) Росії по Кабардино-Балкарській Республіці (ФКУ ВК-1).

СПРАВА ВОЛОДИМИРА БАЛУХА

2 жовтня суддя «Верховного суду» Анатолій Осоченко розглянув скаргу на вирок **Володимиру Балуху** (за ч. 1 ст. 222 КК РФ (незаконне придбання, передача, збут, зберігання, перевезення або носіння зброї, її основних частин, боєприпасів) і 1 ст. 222.1 КК РФ (незаконне придбання, передача, збут, зберігання, перевезення або носіння

²⁴ «Верховний суд Криму» | Список справ, призначених для слухання на 25.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=25.10.2017

²⁵ «Верховний суд Криму» | Список справ, призначених для слухання на 26.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=26.10.2017

²⁶ «Верховний суд Республіки Крим» | Список справ, призначених до слухання на 06.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=06.10.2017

²⁷ «Верховний суд Республіки Крим» | Список справ, призначених до слухання на 24.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=24.10.2017

²⁸ «Верховний суд Республіки Крим» | Список справ, призначених до слухання на 09.10.2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=09.10.2017

²⁹ «Київський районний суд м. Сімферополь» | Про продовження терміну утримання під вартою щодо Лімешка Г.: http://kiev-simpkrm.sudrf.ru/modules.php?name=press_dep&op=1&did=116

вибухових речовин чи вибухових пристроїв). Аргументи захисту щодо незаконності відкриття кримінальної справи, фальсифікації доказів, порушення процесуальних норм суддя не взяв до уваги, втім ухвалив відмінити вирок суду першої інстанції та повернути справу на повторний судовий розгляд вже в іншому складі суду. Причиною такого рішення суддя назвав те, що суддя першої інстанції М. Бедріцька не мала права розглядати цю справу, тому що раніше вже ухвалювала рішення щодо Володимира Балуха. Також суддя залишив чинним рішення про утримання українця під вартою до 4 грудня 2017 року.³⁰

24 жовтня суддя «Роздольненського районного суду» Олена Тедеева незаконно продовжила термін утримання активіста під вартою до 16 січня 2018 року. Відповідно до ч. 5 ст. 255 ККП РФ, термін утримання під вартою не може перевищувати 6 місяців з дня надходження справи до суду. Цей термін спливав у жовтні 2017 року, тобто, Володимира Балуха зобов'язані були звільнити з-під варті. Але «суддя» продовжила термін утримання під вартою навіть у порушення норм законодавства РФ, що де-факто діє в Криму. Таким чином, новий склад «суду», так само, як і попередній, брутально порушує право на свободу і право на справедливий судовий розгляд щодо Володимира Балуха.

«СПРАВА ТАБЛІГІ ДЖАМААТ»

2 жовтня співробітники ФСБ РФ вчинили обшуки у будинках мусульман у кількох населених пунктах Криму. Після цього були **затримані Талят Абдурахманов, Ренат Сулейманов** (селище Молодіжне, Сімферопольський район), **Арсен Кубедінов і Сейран Мустафаєв**. Адвокат Едем Семедляєв повідомив, що справи усіх затриманих кримських татар об'єднали в одну справу за підозрою в участі у релігійному об'єднанні «Таблігі Джамаат», яке 7 травня 2009 року рішенням Верховного суду РФ було визнане екстремістським та заборонено на території РФ. За словами адвоката, затриманих примушують до співробітництва зі слідством, обіцяючи натомість більш м'який запобіжний захід.³¹

ЗМІ РФ, з посиланням на УФСБ РФ, повідомили про затримання в Криму «членів організації «Таблігі Джамаат» і відкритті проти них справи за ст. 282.2 КК РФ (Організація діяльності екстремістської організації).³²

3 жовтня суддя «Київського районного суду Сімферополя» Віктор Можелянський за клопотанням слідчого УФСБ РФ Р. С. Горбачова³³ ухвалив рішення про запобіжні заходи щодо затриманих: домашній арешт до 29 листопада для Сейрана Мустафаєва та взяття під варту Талята Абдурахманова, Рената Сулейманова і Арсена Кубедінова до 29 листопада 2017 року.³⁴ Однією з вказаних слідчим підстав утримання під вартою стала наявність у затриманих громадянства України.³⁵

³⁰ «Верховний суд Республіки Крим». Апеляційна постанова у справі № 22-2623/2017: https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=doc&number=713868662&delo_id=4&new=4&text_number=1

³¹ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/502750393425755>

³² ТАСС| ФСБ запобігла діяльності організації «Таблігі Джамаат» в Криму: <http://tass.ru/proisshestiya/4608093>

³³ «Київський районний суд м. Сімферополь»| Список справ, призначених до слухання на 03.10.2017: https://kiev-simpk--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=03.10.2017

³⁴ «Київський районний суд м. Сімферополь»| Про обрання запобіжного заходу членам групи організації «Таблігі Джамаат» http://kiev-simpk.krm.sudrf.ru/modules.php?name=press_dep&op=1&did=115

³⁵ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/503272430040218>

СВОБОДА СЛОВА ТА ВИСЛОВЛЮВАННЯ ДУМОК*

18 жовтня суддя «Нахімовського районного суду міста Севастополя» Ольга Колупаєва визнала винним **Віталія Шевченка** за ч. 1 ст. 282 КК РФ (Збудження ненависті, ворожнечі, рівно як приниження людської гідності) та засудила його до 300 годин примусових робіт (запобіжний захід був визначений з урахуванням попередньої редакції КК РФ, оскільки дії були вчинені у 2015 році, до набрання чинності нової редакції КК РФ).³⁷ Коментарі В. Шевченка під його публікацією у соціальній мережі «ВКонтакте» були визнані діями із «розпалювання національної ворожнечі». Коментарі автора містять негативні висловлювання та оціночні судження на адресу мешканців Російської Федерації. Втім у той самий час, в інших коментарях до цієї ж публікації можна віднайти й вкрай негативні та образливі висловлювання інших користувачів соціальної мережі на адресу українців. Але кримінальну справу за ст. 282 КК РФ за фактом цієї публікації та коментарів до неї було відкрито лише стосовно В. Шевченка, внаслідок чого тільки він був притягнутий до відповідальності. Такі дії органів слідства є свідченням практики вибірковості та упередженого ставлення до підсудного. Після того, як справу було передано до суду, В. Шевченко розмістив під цією публікацією новий коментар, в якому приносить свої вибачення та висловлює жаль з приводу здійсненого вчинку.

24 жовтня до «Нахімовського районного суду» Севастополя надійшла нова кримінальна справа щодо Віталія Шевченка за ст. 282 КК РФ (Додаток 1). Проте невдовзі інформація про це була видалена з сайту суду.

ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

6, 9, 20, 24, 25 і 26 жовтня у «Верховному суді» Криму було оголошено про закритий режим проведення судових засідань із розгляду кримінальних справ за «терористичними статтями» та справи Євгена Панова. Судові пристави забороняли журналістам заходити до зали суду. 6 жовтня судовий пристав не пустив до будівлі суду журналіста Тараса Ібрагімова та мати Євгена Панова. 9 жовтня вхід до будівлі суду був вільний, але пристави заборонили заходити на поверх, де відбувалися засідання у закритому режимі. При цьому пристави відмовлялися називати своє прізвище, номер нагрудного знаку та підстави для такої заборони.

25 жовтня журналіст Антон Наумлюк подав заяву щодо здійснення фото- та відеозйомки під час судового засідання у справі одного з кримських татар, котрого звинувачують у причетності до діяльності терористичної організації. Заяву було відхилено, і пристави зажадали від журналіста залишити приміщення.

СПРАВА ІЛЬМІ УМЕРОВА

25 жовтня внаслідок перемовин президента Туреччини Реджепа Ердогана і президента РФ Володимира Путіна та візиту Реджепа Ердогана в Україну на зустріч з президентом Петром Порошенко був звільнений **Ільмі Умеров**. Його визнали винним за ч. 2 ст. 280.1 КК РФ «Публічні заклики до реалізації дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності

* Розділ «Свобода слова та висловлювання думок» підготовлений у співробітництві із **Центром інформації про права людини**: <https://humanrights.org.ua/ru>

³⁷ «Нахімовський районний суд міста Севастополя» | Кримінальна справа № 1-335/2017: https://nakhimovskiy--sev.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&name_op=case&id=821240934&deloid=1540006&caseType=0&new=0

Російської Федерації, здійснені з використанням інформаційно-телекомунікаційних мереж (Інтернет включно)» за його привселюдні висловлювання про те, що Крим є територією України в інтерв'ю телеканалу АТР, та засудили до двох років позбавлення волі із перебуванням в колонії-поселенні. На момент звільнення вирок не набув чинності, тому що був оскаржений, а Ільмі Умеров перебував у лікарні. Ільмі Умерова і Ахтема Чийгоза було вивезено з Криму і літаком через Анапу доправлено до Туреччини.³⁸ 27 жовтня вони прибули до Києва.³⁹

Російські та кримські ЗМІ повідомили, що підґрунтям для звільнення стало прохання про помилування, подане президенту РФ муфтієм Криму. Адвокат Ільмі Умерова повідомив, що його підзахисний сам не подавав прохання про помилування.

СПРАВА СУЛЕЙМАНА КАДИРОВА

18 жовтня співробітники ФСБ РФ вручили **Сулейману Кадирову** постанову щодо притягнення як звинуваченого за ч. 2 ст. 280.1 КК РФ (Публічні заклики до вчинення дій, метою яких є порушення територіальної цілісності РФ).⁴⁰ Справу щодо Сулеймана Кадирова було розпочато у жовтні 2016 року через його коментарі до відео у соціальній мережі, психолінгвістична експертиза не виявила ознак закликів, спрямованих на розпалювання міжнаціональної ворожнечі та порушення територіальної цілісності РФ, проте, попри це, розслідування було продовжено.

25 жовтня кримінальна справа було передано до «Феодосійського міського суду». Сулейман Кадиров був знайомлений із обвинувальним висновком.

СПРАВА ІГОРЯ МОВЕНКА

26 жовтня **Ігорю Мовенку** в Управлінні ФСБ вручили постанову про притягнення його як обвинуваченого за ч. 2 ст. 280 КК РФ (Публічні заклики до здійснення екстремістської діяльності). Кримінальну справу щодо Ігоря Мовенка відкрили за коментар, який, за версією слідства, він опублікував влітку 2016 року у групі «Крим-Україна» в соціальній мережі «ВКонтакте».⁴¹ В коментарі висловлюється думка про необхідність насильницьких дій щодо тих, хто брав участь в окупації Криму. Коментар демонструє неприховану незгоду автора з окупацією Криму, а раніше Ігор Мовенко відверто позиціонував підтримку територіальної цілісності України тим, зокрема, що розмістив українську символіку на особистому велосипеді. Враховуючи це, кримінальна справа проти нього може розглядатися як політично вмотивована. Вибіркову практику ФСБ у застосуванні «екстремістських статей» підтверджує і той факт, що кримінальну справу проти Ігоря Мовенка відкрили після того, як він намагався домогтися розслідування факту нападу на нього колишнього співробітника МВС України «Беркут». Коментар же був опублікований набагато раніше, але тоді не привернув уваги ФСБ. Справу за фактом нападу на українця так і не було розпочато, але після його неодноразових заяв про здійснення нападу було відкрито кримінальну справу проти нього самого.

³⁸ 112 UA | Прес-конференція Ахтема Чийгоза та Ільмі Умерова в Анкарі — повне відео: <https://112.ua/glavnye-novosti/press-konferenciya-ilmi-umerova-i-ahtema-chiygoza-onlayn-translyaciya-417648.html>

³⁹ LIVE | Прес-конференція Ахтема Чийгоза та Ільмі Умерова в Анкарі, відео: <https://www.youtube.com/watch?v=7UaZAW2iKzo>

⁴⁰ <https://www.facebook.com/alexey.ladin.3/posts/1395332990584082>

⁴¹ <http://crimeahrg.org/uk/ukrayintsy-igorya-movenka-v-krimu-budut-suditi-za-ekstremizm/>

СВОБОДА МИРНИХ ЗІБРАНЬ

11 жовтня в Бахчисараї відбулися обшуки у будинках мусульман (детальніше у Розділах «Політично вмотивоване кримінальне переслідування», «справа Хізб-ут-Тахрір»). Окрім затриманих у «справі Хізб-ут-Тахрір, також було затримано 9 кримських татар, котрі перебували поряд із будинками, де здійснювалися обшуки. Стосовно них було складено протоколи за ст. 20.2.2 КпАП РФ (Організація масового одночасного перебування громадян у громадських місцях, що призвело до порушення громадського порядку). Проте на відео затримання зафіксовано, що люди, котрих було затримано, не порушували громадського розпорядку.⁴²

Того ж таки дня у «Бахчисарайському районному суді» було ухвалено постанови про призначення покарання у формі штрафів для 8 з 9 затриманих. 12 жовтня було призначено штраф останньому із затриманих — **Ернесту Ібрагімову, Ільнуру Асанову, Рефату Асанову, Ернесту Ібрагімову, Амету Сулейманову і Ескендеру Люманову** ухвалено штрафи у розмірі 15 000 рублів, **Рудему Неджієву та Руслану Беялову** — 10 000 рублів, **Асану Ісмаїлову та Ельдару Ішназарову** — 20 000 рублів.⁴³ Постанови про штрафи ухвалили «судді» Герман Атаманюк, Олександр Скісов, Василь Кошелєв.⁴⁴

П'ятеро затриманих повідомили, що представники МВС РФ побили їх під час затримання, про що вони подали відповідні скарги на дії співробітників поліції.⁴⁵

27 жовтня суддя «Верховного суду республіки Крим» Володимир Агін залишив чинними рішення про штрафи щодо Амета Сулейманова і Рудема Неджієва та зменшив розмір штрафу Ільнуру Асанову з 15 000 до 10 000 рублів.

14 жовтня в Криму відбулися поодинокі пікети з плакатами «Кримські татари — не терористи», «Мусульмани — не терористи», «Годі переслідувати кримських татар» тощо. Об'єднання «Кримська солідарність» заявило, що у пікетах взяло участь більше ніж 100 осіб. Багатьох учасників пікетів затримали співробітники МВС РФ, їх було доправлено до РВВС. КПГ задокументувала інформацію про 38 активістів, котрих затримали під час проведення одиночних пікетів. «МВС по Республіці Крим» повідомило, що до РВВС доправлено 49 осіб, котрі здійснювали одиночні пікети.⁴⁶ Причиною затримання названо порушення ФЗ № 54 «Про мітинги, зібрання, демонстрації, ходи та пікетування». Втім проведення одиночного пікету не забороняється цим законом і не потребує узгодження з владою. Окрім того, затримані повідомили, що стосовно них не було складено протоколів щодо скоєння будь-якого правопорушення. Також затримані сповістили, що, порушивши процесуальні норми, у них брали відбитки пальців і копіювали контактну інформацію з мобільних телефонів.

Пізніше кілька осіб було викликано повістками до РВВС за місцем проживання для проведення «опитування». Один з опитуваних повідомив, що метою такого опиту було визначити організаторів одиночних пікетів, що відбулися раніше.⁴⁷

⁴² <https://www.facebook.com/osmanarifm/videos/2067381566823828/>

⁴³ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/506089013091893>

⁴⁴ «Бахчисарайський районний суд» | Список справ, призначених до слухання на 11.10.2017: https://bahchisarai--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=11.10.2017

⁴⁵ Крим.Реаліті | Побиті у Бахчисараї активісти подають скарги на дії силовиків — юрист: <https://ru.krymr.com/a/news/28789530.html>

⁴⁶ «Міністерство внутрішніх справ по Республіці Крим» | Здійснюється перевірка за фактом неузгодженого публічного заходу: <https://82.xn--b1aew.xn--p1ai/news/item/11345690>

⁴⁷ <https://www.facebook.com/100007250143725/videos/1892419454343041/>

Засновник співтовариства «GayRussia» **Микола Алексєєв** подав замовлення на проведення гей-парадів у Криму. Адміністрації міст Сімферополь, Керч, Севастополь, Феодосія, Джанкой, Армянськ, Красноперекопськ і Бахчисарай відмовили у проведенні таких заходів.⁴⁸ Частину відмов М. Алексєєв опублікував на своїй сторінці у соціальній мережі.⁴⁹

⁴⁸ «Крим.Реаліті» | Півострів нетерпимості: що відбувається з ЛГБТ-товариством в Криму: <https://ru.krymr.com/a/28823713.html>

⁴⁹ <https://www.facebook.com/nikolai.alekseev.5/posts/10155564355580272>

ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

ПРИМУС ДО СЛУЖБИ ТА ПРОПАГАНДА НА КОРИСТЬ ДОБРОВІЛЬНОГО ВСТУПУ ДО АРМІЇ ДЕРЖАВИ, ЩО ОКУПУЄ

1 жовтня в Криму розпочалася осіння кампанія з призову мешканців Криму, включно із громадянами України, до армії РФ. Під час прес-конференції начальник відділу підготовки та призову громадян на військову службу «Військового комісаріату Республіки Крим» Вадим Мешалкін повідомив, що впродовж осінньої кампанії до армії РФ планують призвати 2 400 мешканців Криму. З їх числа 645 осіб направлять проходження для служби на територію РФ. Їх розподілять по частинах РФ, які дислокуються у Московській та Ростовській областях, Ставропольському та Краснодарському краях. Відправка призовників до військових частин відбуватиметься у термін з 10 листопада до 20 грудня 2107 року.⁵⁰

НАД ОГЛЯДОМ ПРАЦЮВАЛИ:

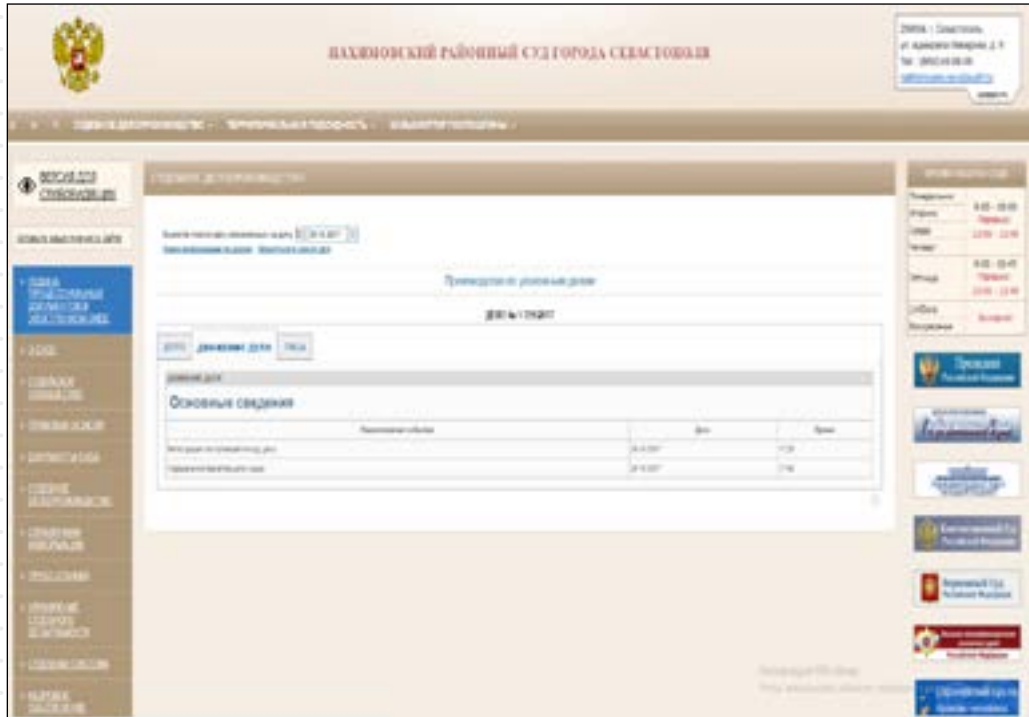
Ольга Скрипник, координатор Кримської правозахисної групи;
Віссаріон Асєєв, аналітик Кримської правозахисної групи;
Олександр Сєдов, аналітик Кримської правозахисної групи.

⁵⁰ https://video.img.ria.ru/Out/Flv/direct/2017_10_04_t_u4c322uc.ksd.mp4

3. ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Скріншот інформації сайту «Нахімовського районного суду міста Севастополя»
про надходження до суду нової справи щодо В. Шевченка